

Motion till riksdagen

1989/90:N268

av Barbro Westerholm m.fl. (fp)

Exporten av alkohol och tobak

År 1977 enades Världshälsoorganisationens (WHO) medlemsstater om ett gemensamt mål för hälsoarbetet "Hälsa för alla år 2000". Stor vikt har lagts vid att förebygga ohälsa som beror på riskabla livsstilar t.ex. tobaksbruk, missbruk av narkotika och alkohol, val av felaktig kost. För att konkretisera arbetet har WHO:s Europaregion i vilken Sverige ingår utarbetat delmål och strategier. Man kom 1984 t.ex. överens om att minska såväl alkohol- som tobakskonsumtionen med 25 procent till år 2000.

Export och etik

Europa och inte minst de nordiska länderna har med sin långa erfarenhet av folkhälsoarbete och med sina rika tillgångar ett särskilt ansvar gentemot resten av världen som spjutspetsar och föredömen.

Sverige har internationellt ett gott rykte för sin hälso- och sjukvård och sin socialpolitik. Inte minst våra insatser för att minska alkohol- och tobaksbruket har tidigare väckt uppmärksamhet och efterföljd. Detta goda rykte sätts nu i allvarlig fara genom exportsatsningarna på alkohol och tobak.

Huvudmotivet för det svenska monopolsystemet för alkohol är att eliminera vinstintresset och förhindra konsumtionshöjande marknadsföring. Den expanderande exportverksamhet som Vin & Spritcentralen har utvecklat under de senaste åren står på ett flagrant sätt i motsättning till principerna för den svenska alkoholpolitiken. Vin & Spritcentralens framgångar på den amerikanska marknaden har vunnits med hjälp av intensiva annonskampanjer, där det t.o.m. förekommit inslag som i Sverige skulle ha väckt kritik oavsett den annonserande varans art. Vin & Spritcentralen har anlagt ett renodlat ekonomiskt perspektiv som försvar för sitt handlande. Man har framhållit verksamhetens betydelse för sysselsättningen vid ett glasbruk och inom transportnäringen och för utnyttjande av en del av Sveriges veteöverskott.

Detta är "dubbelmoral". Att ett av svenska staten ägt företag bedriver intensiv marknadsföring av spritdrycker i ett stort antal länder samtidigt som man förbundit sig att arbeta för WHO-målet, en minskning av alkoholkonsumtionen med 25 % till år 2000, måste vara ägnat att minska trovärdigheten när Sverige i internationella organ verkar för etiska normer på alkoholpolitikens område.

Vi anser att förutsättningarna för Vin & Spritcentralens exportverksamhet

bör utredas närmare. En riktning bör vara att de sociala mål som riksdagen fastlagt för den svenska alkoholpolitiken skall tillämpas också i samband med export. Detta överensstämmer med WHO:s strategi för ett bättre hälsotillstånd hos befolkningen.

På samma sätt bör en översyn göras av Svenska Tobaks AB (STA) export av tobaksvaror. Också STA satsar hårt på den internationella marknaden. Efter förvärvet av det amerikanska Pinkerton har STA blivit en av världens största producenter av s.k. rökfri tobak (främst snus). I tobaksfrågor har Sverige varit pådrivande t.ex. när det gäller att stödja Världshälsoorganisationens anti-rökprogram. En exportgrupp inom WHO har varnat för snusbruket och rekommenderat kraftfulla motåtgärder. Om Sverige menar allvar med sitt engagemang i WHO att minska tobaksbruket i Sverige och världen, så kan man inte samtidigt motverka dessa strävanden genom att tillåta det statsägda bolaget att okontrollerat expandera internationellt.

Mot. 1989/90
N268

Hemställan

Med hänvisning till det anförda hemställs

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om en översyn av Sveriges export av alkohol,
2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om en översyn av Sveriges export av tobaksvaror.

Stockholm den 24 januari 1990

Barbro Westerholm (fp)

Anders Castberger (fp)

Hans Lindblad (fp)

Ingrid Ronne-Björkqvist (fp)